

Ur Vifolka härads dombok

*Ur A1a:1 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt
avskrivet av Henrik Mosén*

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna

s 397, **1627 den 9 maj**, var laga ting vid Liunga, övervarandes Arendatoren w.tt Peder Larsson

Nämnden

Knut i Målen Nils i Stemna

Anders i Torpa Anders i Skonebergh

Berge i Clemetztorp Nils i Wasstorp

Lasse i Höke Joen i Fall

Jöns i Möreby Jöns i Swås

Peer i Ekebergh Lasse i Sörby

s 397

Samma dag inlevererades uti häradskistan domboken samt härads saköreslängd pro Anno 1626 och maken däremot till den konungsliga hovrätten.

s 398-399

Talade arrendatoren Peder Larsson till dessa bönder: Erik i Halee och Oluf i Koolarp, för en häst de emot förbud hade förliden vinter tagit utur Lasses stall i Sörby, som en tjuv Laggare Jöns b.d stulit hade, där hästen stod fjättrad som så tillgick att tjuven kom till Sörby och blev ___ [i pärm] av hustrun i gården, som strax sände bud efter fogdekarlen Oluf Ingesson, och när han kom tog tjuven sig en faroga för honom och rymde ifrån hästen. Då lät Peer Larsson förbjuda hästen, att ingen skola honom dädan taga, och inlåste hästen i ett kak. För.ne bönder slogo efter tjuven och funno honom i Blekensta, förde bakbunden till Sörby på söndagen medan bonden Lasse var i kyrkan, förde så både hästen och tjuven till Halee. Nu vill Peer Larsson att de skulle bliva fällda till Rånsmen, och därefter straffen, men alldenstund de fångade tjuven fördristade de sig att angripva allt det tjuven stulit hade, icke aktandes hästen förbuden var, förmenandes sig hava rätt därmed. Därför kunno de gode män i nämnden icke döma dem för några Rånsmän, utan allenast förbudsbrytare, och böter vardera 40 mkr.

s 399

Oluf i Lundby hade för någon tid sedan kommit i mangel och slagsmål med en slottsknekt av Norrköping, Jöns Adelsman b.d, uti en stuga hos en inhysesman, och stack honom i ryggen med en täljkniv, och tillfogade honom ett köttssår. Fälldes till 6 mkr efter det 10 Cap Såra.B. målsägande 3 mkr och 3 mkr till treskiftes.

s 399-400

Anders Månsson i Spällingatorp hade för någon tid sedan tillägnat sig en gärdesgård som hörde Öijar Eriksson hans granne till, bortryckt hans staver, och satt sina i städen igen, i den akt att sätta sin granne i värre lägenhet, utan grannarnas samtycke. Fälldes till 3 mkr till treskiftes, målsägande, kong. och härade. Och böta vad han brutit hade, efter det 9 Cap. Bygninga B.

s 400

Hade och för.de Anders slagit förre Öijar ett slag över armen med en staversända på julafton, då han gick till honom, och skulle fter kyrkoherdens befallning förlika sig med honom om den långa träta som de sig emellan haft hade. Och icke bättre ”wedfijk” honom, och de men med honom voro. Fälldes

förty för åkomsten till treskiftes 3 mkr efter det 13 Cap Såråm.B. och en kanna vin till socknekyrkan för helgdagsbrottet.

Blevo nu väl förlikta och vänner inför rätten, och den böter 40 mkr som avbryter.

s 401-402

Måns Håkonsson i Spällingatompta, klagade till klockarens hustru i Harg Segred b.d, om ett förklåde som stals utur hans slåde, förliden vinter, uti Klockaregården under predikan, och då han saknade samma sin hustrus förklåde, sade han därför klockarens hustru, och sporde om hon hade sett någon vanka i gården och hos hans slåde, hon sade nej. Han bad henne göra väl och förhöra om någon sådant hade eller sälja ville, och gav henne tillkänna huru det sömmat var. En tid därefter fann han samma förklåde hos b.d klockarens hustru, och var då sönderskuret och gjort till huvudklåde, en barnhatt och en barnablöja [barna blyio], och bekände sig nu hava samma förklåde sönderskuret, men icke bekände hon sig det stulit, utan av en kvinna köpt hava, henne sade hon sig icke känna, ej heller visste hon var hon var hemma.

Så alldenstund hon icke ”gaat sin hemmelsman förekommet”, ej heller hade någon männicka sett en sådan kvinna som hon föregav, antingen i Klockaregården eller annorstädes, därför tjuvsaken in till henne, och fälldes efter det 16 Cap i TiufuaB. till 40 mkr till treskiftes.

s 402

Samma dag blev av sagt om en äng Lasse i Torpa i Tolsta socken haver i några år innehaft, på byns ägor i Himmelsby, efter ”faalhugh och icke efter lag wthuggit”, att där skall gånga skift å grannena emellan i Himmelsby och honom, eller ”slåt wthuggas”.

s 402

Lasse i Mogap skall å nästa ting svara Anders Swensson i Trampillemo om ett hästabyte.

s 403, **1627 den 16 augusti**, var ting vid Liunga uti Peer Larssons arrendatorens närvaro

Nämnden

Knut i Målen Nils i Stemna

Anders i Torpa Anders i Skonebergh

Birge i Klemestorp Nils i Wasstorp

Lasse i Höke Joen i Faall

Jöns i Möreby Jöns i Swås

Peer i Ekebergh Lasse i Sörby

s 403-406

Tingfördes en ung dräng Jöran Nilsson b.d, född i Egby Rinna socken, som begynte till att stjäla för 6 år sedan, då han tjante på Mosebo Herregård. Stal ifrån trädgårdsmästaren en bysso Algut b.d, sattes i kistan, bröt sig ut, rymde till Småland i Torpa socken, där stal han ifrån en tjänstepiga i Rydia, Ragnell b.d penningar 7 mkr, sedan till Västergötland, där han lät leja sig till knekt under välb Carl Franckelijns kompani, av en bonde Anders Peersson i Kyrketorp b.d, vid Skedwij, uppbar av honom 20 dal.r. Rymde från sin fana, och kom till Westra Husby, stal där ifrån prästens dräng 2 dal.r. Sedan begav sig till Nyköping, där stal han ifrån en smed Oluf b.d penningar 7 dal.r 4 öre, kom igen och lejde sig en häst av gästgivaren Ambior i Wijby, honom sålde han ”Låthen kyrkeby i Wartes [Vartofta] h.de”. Lät åter där leja sig till knekt på nytt av en bonde i Långagården i Varvs kyrkoby, Joen b.d, tog 4 dal.r på handen och lät honom komma till kapten Bertell b.d, ifrån honom rymde han och, och blev upptagen igen av profoss Anders Larsson. Löpte gatulopp för bult sin. Sedan stal han en häst ifrån Lasse Staffensson i Gropen i Egby socken så god som 10 dal.r, sedan kom han till Hio, stal ifrån en fattig man där bodde vid staden, och stal ifrån honom en ost, och en kappo – dömdes båda hans öron av på Hjos rådstuga, rymde dädan med en annan missdådare. Sedan stal han i Wadzstena ifrån Arfwed Krak, Slesingz lankt [ett d står ovan ordet som är kluddigt lärft [läruft] 4 ald.r. Begav sig till skärgården, stal där och blev fången på Stegeborg över hela vintern, och då han fördes till

häradstinget, skar han sig lös och kom till Stålarp [Stalarp], Viby sn, Vifolka härad, något före Eriksmässan nästförliden, där stal han ifrån Swen Nilsson, en kvinnokjortell [Qwinna Kortill] av blått kläde och sönderskar lärft 25 ald.r, ett par kåpespenne, penningar 6 mkr, vadmal 5 ald.r, som lades på tingsbordet. Item stal han en häst ifrån gästgivaren i Viby, och lade detta tyg uppå och blev därmed fången.

Därför fälldes han till livet efter det 6 Cap i Tiufua Balken för det han stulit hade och för det han så ofta sin fana [sina phano] rymt hade, till livet, efter det 17 Cap ___g B.n.

s 406

Tingställdes Peer Munks dotter i Alkarp, Gunilla b.d, vilken hade inlagt sig i lägerskap med en gift karl Erik Andersson i Wijby b.d, under majorens Jacop Heldorps kompani för 1 ½ år sedan, och rådde henne med barn, det hon födde 3 veckor före jul, sedan han var utdragen åt Pryssen med krigsmakten, och är förliden höst där död bliven. Så alldenstund hon sig godvilligen bekände att hon med för.e knekt syndat och enfallt hor bedrivit hava, därför kunde de goda män i nämnden icke fria hennes liv efter guds lag.

s 407

Nils i Siälfovåldet i Möleby, skall svara Håkon på Tompten för ett stycke lärft, som han misstänktes för.

s 407

Hejderidaren Werne Olsson talade till Carll i Nybbele om en ek, som han förliden höst hade huggit uti sin kalvhage. Carl svarade efter eken var torr och stod i min hage, därför högg jag henne. Härom rannsakades granneligen, och befanns att eken hade varit barkat i 6 år, och därav vorden torr, så alldenstund eken stod så nära byn och uti hans hage så föll en misstanke in, att han eller hans folk, eken barkat hade, fäste förty en 6mannaed till nästa ting för samma ek.

s 407-408

Item klagade hejderidaren att en rå ek var barkat på Nybbeles ägor, så att hon av samma barkande är alldeles torr vorden, och talade grannarna skarpt till att de skulle göra besked, vem eller vilka henne barkat hade, men de nekade både samtligaen och i synnerhet, att ingen av dem det gjorde hade, och begärde de att värja sig med lag. Gavs dem för den skull vitsord, att fria sig å nästa ting, om de gitta, med en tremannaed [trigge manna Edh] vardera. Böndernas namn dessa Ingewald, Erik Finno och Jöns Månsson.

s 408-409

Joen Månsson i Ödekällo, hade av vredesmod kallat och förkastat hustru Kirstin i Långehagen en knekthustru, kallat henne hora, och det icke bevisa ville eller kunde. Hade och mycket förtönat [förtönat] sin fader Måns i Stalsberget med okvädingsord för det han hade en gång följt b.d hustru Kirstin till Linköpings marknad, och allt detta gjort av idel lättfärdighet och oförstånd. Skulle förty efter lag bött hava, men alldenstund han föll till bön och bads före, görandes bägges deras enskyllan och var en bar fattig karl, därför förskontes han med böterna denna gången. Men fäller han några ord på denna, härefter, så skall han där rätt för göra, och svara till alltsammans.

s 409

Måns i Prästgården fick dom att Joen i Storegården skall giva honom får 2 sty, som hans hund hade ihjälbitit, efter det 47 Cap uti Bygninge Bal [oklart vilken socken det rör sig om – Herrberga ?].

s 409

Lasse i Mogap skulle hava svarat Anders Swensson i Trampillemo, för hästabyte och icke kom till svars, fälldes till 3 mkr för svarslöso, efter det 12 Cap Ting.B. och stämdes åter.

s 409

Till yttermera visso att allt detta således uppå satto ting, efter lag och lagastadgar, rannsakat övervägat och avdömt är, som föreskrivet står, trycker jag Lars Joensson i Karshult mitt samt härads signete här nedre under. Actum Ut Supra.

Ur A1a:1 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt

avskrivet av Henrik Mosén

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna
